

De Collectiebeheerders

aflevering 10, John Mulder

door
Kees Plaisier

John Mulder (Rotterdam, 1964) studeerde biologie in Utrecht (hoofdvakken zoölogische taxonomie en ecologie, en ethologie van sociale insecten). Zijn werk bestaat momenteel uit het handmatig beheren van kleine landschapselementen, onder andere in het Kralingse Bos. In het museum is John Mulder sinds 1991 collectiebeheerder van de amfibieën en reptielen.

Kort voordat John Mulder ging vertellen over zijn passie voor reptielen en amfibieën, was er bij het museum een telefoontje gekomen van de Dierenambulance. Of het museum belangstelling had voor een varaan. Vanzelfsprekend, had Kees Moeliker gezegd. Het bleek een leguaan te zijn, *Iguana iguana*. John Mulder moest er, zodra hij binnenkwam, eerst even naar kijken. Een jong dier, meer dan veertig centimeter lang, helaas zonder duidelijke plaats van herkomst. Gevonden op het ECT-terrein in de Rotterdamse haven, waarschijnlijk meegereisd in een container vanuit Zuid-Amerika. Overleden in de couveuse van de Dierenambulance. Maar nu veilig op alcohol, toevertrouwd aan de zorg van John Mulder, collectiebeheerder amfibieën en reptielen van het Natuurmuseum.

Aangemoedigd

Al vanaf zijn kleutertijd was John geïnteresseerd in flora en fauna. Dat werd van huis uit gestimuleerd. Later, tijdens zijn studie biologie kwam hij in aanraking met amfibieën en reptielen (Ecologisch onderzoek aan de drie inheemse slangen en aan de levendbarende hagedis.) Een vriend die thuis slangen hield, bracht hem verder op het spoor. Samen met hem vond hij slangen, hagedissen, padden, etc. Daarna hebben de amfibieën en de reptielen hem niet meer losgelaten. Vooral adders hebben zijn hart.

Turkije

Wie wat meer wil weten van adders, moet vooral naar Turkije reizen. John wilde alle soorten vinden en reisde er daarom naar toe. Turkije kent zo'n 10 soorten adders, wat meer is dan in heel Europa te vinden is. In 1989 was John, zoals gebruikelijk met zijn vader, op onderzoek in Oost-Turkije, in Sarikamis. Op 5 augustus ontmoette hij daar drie Nederlanders, die ook op natuurhistorisch onderzoek waren: Ruud Vis, Jan Lucas en Hans Coene. Voor het Natuurmuseum bekende namen. Die ontmoeting leidde, met een vertraging van twee jaar, tot zijn werk als collectiebeheerder bij het museum. Eenmaal in Turkije aangeland kom je ook hagedissen en andere reptielen en amfibieën tegen. Het is een heel rijk gebied, omdat het in veel opzichten een overgang en een grens markeert. Van de 130 soorten reptielen en amfibieën die Turkije kent, heeft John er ruim 80 gezien, beschreven, gedocumenteerd en gefotografeerd. In DEINSEA, nummer twee, heeft John uitvoerig gerapporteerd over de herpetofauna van Turkije. In de inleiding van dat artikel staat: 'Tijdens een 13-tal bezoeken aan Turkije werden observaties gedaan aan de herpetofauna. In totaal werden 88 taxa (soorten en/of ondersoorten) vastgesteld. Per taxon worden achtereenvolgens opgesomd: vindplaatsen, hoogte, datum en de eventueel aanwezige documentatie in de vorm van dia's en/of geconserveerde specimina. Bij sommige

John Mulder inspecteert de collectie.

(foto: Kees Moeliker)

taxa is commentaar toegevoegd over ecologie, morfologie, taxonomie en/of biogeografie. Van de soorten *Bufo bufo*, *Mabuya vittata*, *Leptotyphlops macrorhynchus* en *Vipera albizona* werd een aanzienlijke uitbreiding van het verspreidingsgebied vastgesteld.' Deze tekst geeft nog een te bescheiden beeld van John's onderzoeksterrein en van zijn resultaten. In hetzelfde nummer van DEINSEA bijvoorbeeld schrijft John over 'aangeboren afwijkingen in morfologie en kleur bij in gevangenschap geboren adders.'

Ook levende dieren en levende mensen

Uit dat tweede artikel in DEINSEA blijkt dat John Mulder niet alleen maar een collectie van dode, op alcohol bewaarde, amfibieën en reptielen beheert, maar dat hij ook zelf slangen houdt. Ook op dat gebied gaat zijn voorkeur uit naar de ware adders, de palaeartische wel te verstaan. Voor terrarium-verenigingen houdt hij dan ook regelmatig lezingen, waarbij hij een keuze maakt uit zijn omvangrijke dia-collectie en de documentatie van zijn vele reizen Reizen in gevoelige gebieden – het is bijvoorbeeld in Turkije nu éénmaal niet overal even rustig – stimuleerde Johns interesse in de mensen die daar leven, in hun problemen, ook de politieke, en in hun talen. Hij spreekt Turks, een beetje Koerdisch, wat Perzisch. Dat komt niet alleen maar van pas in de contacten met de plaatselijke bevolking, maar ook wanneer John weer eens wordt opgepakt door de politie ter plekke, omdat hij zich bezighoudt met in hun ogen mogelijke verdachte, maar in elk geval onbegrijpelijke activiteiten. Tot nu wordt hij ook steeds weer vrijgelaten.

Van het één komt het ander, is kenmerkend voor Johns activiteiten. Zo hebben zijn reizen in Turkije hem op het idee gebracht op reis te gaan naar Marokko, Syrië, Iran, Kirchizië, Yemen. Ook in die landen reist hij niet als de goed verzorgde toerist, maar als de (wild) kampeerder, die veel comfort ontberen moet.

De collectie

De collectie amfibieën en reptielen in het Natuurmuseum bestaat uit zo'n 300 monsters op alcohol, plus een paar droogpreparaten. Van het oudere materiaal is veel helaas niet in goede

John Mulder toont de nieuw verworven leguaan *Iguana iguana*.

(foto: Kees Moeliker)

staat en bovendien ook niet gedocumenteerd. Als vindplaats is soms alleen 'Indonesië' aangegeven, wat niet erg precies is. Het merendeel van de collectie bestaat uit reptielen, met een bevredigend aantal Nederlandse amfibieën. De aanwinsten van de laatste tien jaar zijn gelukkig wel vaak veel beter gedocumenteerd. Op het ogenblik, nu de kelder van het museum nog niet geschikt is voor ordelijke opslag van de objecten, is de collectie niet goed genoeg toegankelijk, helaas. Zodra de nieuwe ruimte gereed en geschikt is, wordt alles weer gerangschikt naar families en verder toegankelijk gemaakt. Aanvullen van de collectie is nogal problematisch, vanwege de wetgeving op beschermde inheemse planten- en diersoorten. Ook dode dieren zijn beschermd. De pad in uw achtertuin bijvoorbeeld mag u niet verstoren, verontrusten of aanraken. Als u hem dood vindt, kost het verkrijgen van een ontheffing om het dier legaal aan het museum te schenken een hoop administratieve rompslomp. Dat beperkt het aanvullen van de collectie nogal. Maar gelukkig komen er van tijd tot tijd wel aanwinsten binnen.

Nederland nog altijd kikkerland?

Een gesprek met een amfibieën-specialist is niet af zonder de vraag of Nederland eigenlijk nog steeds wel kikkerland is. Wel degelijk, zo blijkt uit het feit dat bijna overal in ons land kikkers voorkomen. De bruine kikker is wel zeer algemeen. Dat komt onder andere omdat het beestje

niet voortdurend water nodig heeft om te blijven leven, alleen bij de voortplanting. De groene kikker, die zo aangenaam, of in elk geval luid, kan kwaken, is veel meer van water afhankelijk en is dus niet zo algemeen als zijn bruine familielid, die helaas niet onontkoombaar kwaakt, maar alleen aanstekelijk knorren kan. Voor het overige kent ons land ook nog aardig wat padden, salamanders, slangen en hagedissen. Van de reptielen moeten we het zonder de schildpadden en de krokodillen doen, in de vrije Nederlandse natuur althans. De hagedissen hebben het moeilijk in ons land. De muurhagedis komt, zoals we weten, hier alleen in Maastricht voor.

Kennis en bescherming

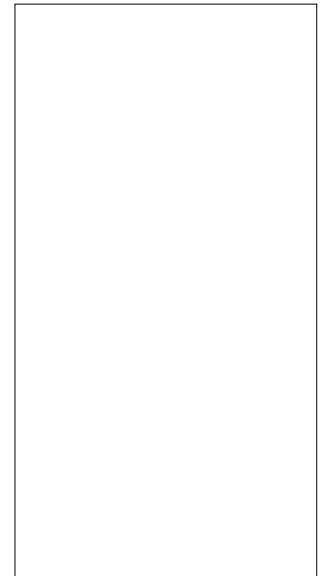
John verzamelt, omdat de dieren meestal beschermd zijn, vooral kennis. Hij bestudeert de verspreiding, de ecologie en de ethologie van de dieren. Hij neemt ze waar bij het paren, eten, vechten en wanneer ze hun territorium afbaken en beheren. Hij ziet ze van kleur verschieten, dreigen of vluchten. In Nederland is John betrokken bij het werk van de Stichting Ravon (reptielen-, amfibieën- en vissenonderzoek in Nederland). De vrijwilligers van Ravon inventariseren en monitoren de populaties. Ravon publiceert de landelijke verspreidingsgegevens.

Ze doet dat samen met de Werkgroep Amfibieën en Reptielen in Nederland. Ondanks de bescherming via de wetgeving groeit de collectie onder Johns beheer, langzaam, maar gestaag. Zijn onuitputtelijke onderzoekservaring, zijn kennis van het levende dier, in het wild en in gevangenschap, zijn contacten met andere experts in binnen- en buitenland, waarborgen dat de collectie van het museum goed beschermd en uitstekend gedocumenteerd wordt.

Weer een voorbeeld van een verborgen schatbewaarder achter de schermen van het museum. Hij en zijn collega-collectiebeheerders bewaren niet alleen kostbaarheden, ze zijn het zelf ook. John Mulder in elk geval!

Publicaties

- Mulder, J. (1994) - Additional information on *Vipera albizona* (Reptilia, Serpentes, Viperidae) - *Deinsea* 1: 77-83
- Mulder, J. (1995) - Congenital anomalies in morphology and colour in captive-bred vipers (Reptilia, Serpentes, Viperidae) - *Deinsea* 2: 41-50
- Mulder, J. (1995) - Herpetological observations in Turkey (1987-1995) - *Deinsea* 2: 51-66
- Mulder, J. (1997) - boekbespreking: Amphibians and Reptiles of North Africa - *Lacerta* 55 (5): 216

John Mulder ergens in West-Turkije met *Ophisaurus apodus* en *Coluber caspius*.
(foto: Jan Mulder)

Uit het aanwinstenboek: januari t/m december 1996

door
Kees Moeliker

Met deze rapportage over het hele jaar 1996 is de achterstand ingelopen en kan in één van de volgende afleveringen van Straatgras het aanwinstenoverzicht van 1997 verschijnen. Dit verslagjaar overschrijdt met 377 ingeschreven aanwinsten de 349 items van 1995. Er is daarmee toch, in vergelijking met de jaren 1992-1994 met tussen de 521 en 579 aanwinsten, een duidelijke neerwaartse tendens zichtbaar. Niettemin vormen de 377 van 1996 een gevarieerd natuurhistorisch ensemble en genoeg stof voor een uitgebreid verslag.

Zoogdieren

Onder deze diergroep waren de Sumatraanse tijger *Panthera tigris sumatrae* ('Borus' uit Diergaarde Blijdorp) en de lippenbeer *Ursus ursinus* (uit Artis) belangwekkende aanwinsten. Beide dieren zijn inmiddels opgezet en staan tentoon. Over de Blijdorpse giraffe 'Como' (96-048) is al eerder uitvoerig gerapporteerd. Via 'Leiden' bereikten ons twee bruinvissen *Phocoena phocoena* die waren aangespoeld bij Domburg en Den Helder (96-010 en 011). Vijf witflankdolfijnen *Lagenorhynchus acutus* (bijvangst van de makreelvisserij), ontvangen van het RIVO-IJmuiden werden gereed gemaakt voor skelettering (96-068/072). Voor